

Zoektocht naar een bevredigend evaluatiemodel voor de opleiding tot leerkracht *Project Algemene Vakken*

Reeds een achttal jaren ben ik lector *Project Algemene Vakken (PAV)* aan de initiële lerarenopleiding secundair onderwijs van de Karel de Grote-Hogeschool Antwerpen. Alvorens mijn wedervaren aangaande evaluatie en assessment met jullie te delen, lijkt het me zinvol PAV eventjes te duiden.

egin jaren '80 creëerde de overheid de mogelijkheid om de traditionele algemene vakken (Nederlands, wiskunde, mavo) in het beroepssecundair onderwijs (bso) geïntegreerd aan te bieden onder de noemer PAV.

Studenten die kiezen voor het opleidingsonderdeel PAV, kiezen dus meteen ook voor een onderwijsopdracht in het beroepssecundair onderwijs. PAV wordt immers (vooralsnog) uitsluitend aangeboden in de 2de en 3de graad van het bso.

Als leerkracht PAV geeft men les rond bepaalde overwegend maatschappelijke thema's waarin de verschillende vakinhouden op een concrete en functionele wijze aan bod komen. Gelijk welk thema kan worden aangesneden; leerlingen krijgen trouwens vaak inspraak in de keuze ervan. Door het hanteren van projectmatige werkvormen streeft men bovendien weerbaarheid na. Centraal staat de bekommernis om bso-leerlingen te begeleiden in hun individuele persoonlijkheidsontwikkeling en in hun sociale vorming. Leerlingen zelfredzaam maken in hun persoonlijk leven, hun beroepsleven

en hun deelname aan de multiculturele samenleving is en blijft de hoofddoelstelling. Dat is ook de reden waarom de leerplannen PAV vooral focussen op (basis)vaardigheden en attitudes.

U begrijpt meteen dat een opleiding PAV tegemoet moet komen aan heel wat eisen en verwachtingen. De PAV-visie, de leerplannen en de bso-context impliceren voor de opleiding een hele waaier aan leerinhouden, vakdidactische specialisaties en competenties. Toen mijn collega Betty Goossens en ikzelf de krijtlijnen voor de nieuwe opleiding PAV uitzetten, vonden we niet onmiddellijk het juiste recept om te komen tot een bevredigend opleidings-traject en evaluatiemodel. Voor een 'vak' als PAV zagen we bovendien maar weinig heil in het klassieke examensysteem. Aanvankelijk gooiden we de examens zelfs integraal overboord en hanteerden we, volledig in de geest van PAV, het principe van de permanente evaluatie. Een tikkeltje overmoedig, zo bleek. Onze instroom was duidelijk te weinig vertrouwd met – en dus ook niet voorbereid op – een dergelijke aanpak.

Die eerste jaren was het dus zoeken, experimenteren, *trial and error*, vallen en opstaan,... en... dat is het tot op vandaag in wezen nog altijd. Eigenlijk is dat misschien wel de essentie: het besef dat iedere vorm van evaluatie relatief is en dat het altijd anders (en misschien ook beter?) kan. Vanuit dit besef vinden we het ook uitermate belangrijk onze studenten te betrekken bij deze zoektocht, feedback van hen te krijgen door middel van grondige jaarevaluatiegesprekken op het einde van elk opleidingsjaar.

Ondertussen begint er zich wel een fundament te vormen. Een aantal steunpilaren van de evaluatiewijze binnen 'ons vak' blijken elk jaar opnieuw hun degelijkheid te bewijzen. Zo wordt er inmiddels opnieuw geëxamineerd; ook een PAV-leerkracht in spe moet bewijzen dat hij de leerinhouden van zijn vak min of meer beheerst. Het waarderingscijfer vormt echter slechts een klein aandeel in het puntentotaal. In elk van de drie opleidingsjaren is er immers nog steeds ruime aandacht voor taken en opdrachten waarbij vaardigheden en attitudes centraal staan. Doorgaans krijgen allerlei vormen van procesevaluatie hierbij een belangrijk gewicht: evaluatiegesprekken, intervisie, zelfreflectie, sterkte/zwakte-analyses, portfolio,... enz. Bij groepstaken wordt tevens de nodige aandacht besteed aan de groepsdynamica en de individuele taakrollen. Dankbare instrumenten hierbij zijn de roos van Leary en de analysemodellen van Dekeyser & Baert (1999).

Onze opzet moge duidelijk zijn: PAV-studenten zelf laten ervaren dat evaluatie meer inhoudt dan louter toetsen van leerstof. PAV wil immers vooral een katalysator zijn om vaardigheidstraining en attitudele ontwikkeling binnen het beroeps- onderwijs alle kansen te bieden. Maar al te vaak worden leerlingen afgerekend op hun kennis van cognitieve thema-leerinhouden, terwijl de evaluatie van functionele, transfererbare vaardigheden in menig PAV-bundeltje stiefmoederlijk wordt behandeld.

Eigenlijk is dat misschien wel de essentie: het besef dat iedere vorm van evaluatie relatief is en dat het altijd anders (en misschien ook beter?) kan.

Wij kunnen enkel hopen dat studenten die tijdens hun opleiding gewaarworden dat, naast cognitieve leerinhouden, heel wat

andere groeiprocessen worden geëvalueerd, later ook de nodige aandacht zullen schenken aan vaardigheden en attituden.

Ronny Smet
Karel de Grote-Hogeschool
Departement Lerarenopleiding
Pothoekstraat 125
2060 Antwerpen
ronny.smet@kdg.be

Bibliografie

Dekeyser, L. & Baert, H. (red.) (1999). *Projectonderwijs: Leren en werken in groep*. Leuven/Amersfoort: Acco.